

ספר
שבט מוסר
השלם

כתבו איש רבי מרבי המלך היושבים ראשונה עם המלך
במלאכתו כדרכיו כמעלליו אשר פעל ועשה ורבים השיב
מעון ושבט פושעים הגיע לפרשת דרכים, פתח להם
פתח פתוח כפתחו של אולם להשיג ידי כפרם מוסר ה'
ודרכיו הישרים, זכה וזיכה את הרבים

ה"ה החכם השלם הדיין המצויין הרב הכולל
מוהר"ר אליהו הכהן זצ"ל
מתושבי ק"ק איזמיר יע"א

הספר נדפס לזכות את הרבים
ונחלק בחינם לכל דורש ומבקש

בעזרת השם יתברך

◆ בהעלותך ◆

פרק ששה ושלשים

◆ שחיטה ◆

בו יבואר עד כמה כוחות הטומאה
והחיצונים משתדלים בכל כוחם שהשוחט
יאכיל טריפות לישראל, ולהכשיל את
ישראל באכילת נבילות וטריפות.

גם יבואר בו גודל האיסור לאכול בשר
אפילו למי שקרא ושנה, זולת לצדיק גמור,
וגם כן עם שמירה מעולה. טעם שבעל
תשובה לא יאכל בשר כי אם בשבת.

"כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם", רוצה לומר לא על הלחם לבדו הנגלה לנו יחיה האדם זה אינו דאם כן מה תועלת לנפש הוזה אלא כי על כל מוצא פי ה' רוצה לומר שיש למוצא הלחם פי ה' דהיינו ההשפעה שמכה בו ואומר לו שיצא לחוץ ויגדל, על זה יחיה האדם. לכן ראוי להחמיר האדם על עצמו באוכל עצמו שלא יהי צד איסור.

בעונותינו הרבים, בדור הזה יש הרבה מעמי הארצות שנותנין להם קבלה, אף על פי שהשוחטים עמי הארצים גמורים וקלי הדעת, שאין בהם יראת שמים כלל

והנה החומרות מצד הדין הם אלו: ראשית הוא דבר גדול מאד מחמת בדיקת הסכין של שחיטה. אף על גב שרבותינו ז"ל אמרו (חולין ג'): רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן - יש מקומות שיש רבים מן העם נמצאין אצל שחיטה בלתי מומחין. ועוד ראינו במקצת מקומות כי רבים מהמומחים רחקו לבם מיראת חטא, ואשר אינו ירא לבו לא יבין לדקדק בבדיקת הסכין, כי צריך לכוין לבו במאד בבדיקתו. הלא תראה כי יבדוק האדם פעמים ושלוש ולא ירגיש בפנימה דקה, ואחר כן ימצאנו, כי הכין לבו באחרונה. ובבחינת חוש המשוש כפי כוונת הלב. (הג"ה. ועתה בעונותינו הרבים, בדור הזה יש ויש הרבה מעמי הארצות שנותנין להם קבלה, אף על פי שהם עמי הארצים גמורים וקלי הדעת, שאין בהם יראת שמים כלל, ויש שאין להם כלל נדן לסכין שלהם, אלא מניחים כך אפילו שלא במקום מוצנע. והסכין צריך להיות חד וחלק, וזה על פי הרוב אינו חלק, אלא מגעתו כמגע ראש

השבולת [שאניו חלק כל כך, עיין רש"י חולין (ז' עמוד ב')]. ויש מדברים בשעת הבדיקה - בודאי בשעה שהם מדברים אין להם כוונה על הבדיקה, אלא מעבירין באצבע בהולכה והבאה במהירות בלי כוונה.

מי ששוחט בסכין פגומה שמיתתו יהיה במגיפה,
כי "פגימה" הם אותיות "מגיפה"

ויש שוחטים ובודקים שהמה קלי הדעת ופושעים. וידוע שכל מי ששוחט בסכין פגומה שמיתתו יהיה במגיפה, כי "פגימה" הם אותיות "מגיפה" ואם אין מת עתה במגפה מתגלגל נשמתו שימות במגפה. וגם נשמתו יתגלגל בכלב, כי כל המאכיל נבלות וטרפות לישראל הוא גוזל ממה ששייך לכלבים, ועליו נאמר (שמות כ"ב) לכלב תשליכון אותו. על כן מי שנגע יראת אלוקים בלבו אל יסמוך על השחיטה של אלו השוחטים).

מי שיש לו יראת שמים לבלתי שמוע אל המנהג הרע הזה
שלא תאכלו בשר הנכשר מכח מיעוץ שהיתה טריפה
הסירכא מצד הדין

עוד שנית בענין משמוש בסירכות למעך בה שנוהגים העולם ונתפשט הנגע בהרבה מדינות וקהילות וממעבים אפילו בנסרך שלא כסדרן שהוא טריפות הנזכר בתלמוד. ובארץ ישראל ובכל תפוצות ישראל היושבים במלכות ישמעאל כלם מטריפין ואינן ממעכין כלל הסירכות. ועל כן מי שיש לו יראת שמים לבלתי שמוע אל המנהג הרע הזה שלא תאכלו בשר הנכשר

מבח מיעוץ שהיתה מריפה הסירכא מצד הדין. ולא תקנו בשר מהמבח עד שתדרשו אחר זה. (הגה"ה. כתב רמ"א בש"ע יו"ד סי' ל"ט סעיף י"ז וזה לשונו:

כבר נהגו בכל מדינות אלו למעך, ומכל מקום צריך להיות הבדק ירא אלוקים שיודע ליוהר למעך בנחת שלא ינתק בכח עד כאן לשונו.

וכתב הט"ז על זה, וראוי להזהיר השוחטים והבודקים שלא ימעכו כל כך בחוקה, אלא לגלגל בין האצבעות, וקצת בדרך המיעוץ. וראיתי עוד לקצת בודקים אינן נוהרים למעך בנחת, כי סומכים על נפחת הריאה, והם מאכילים מריפות, דודאי בכל סירכא גמורה אין נפוח עד כאן לשונו.

הרבה בודקים סומכים להתיר גם בספק איסור, כיון שאינו מבצבץ, ואם היה מנפח כראוי היה מבצבץ, הם מאכילים מריפות לישראל

וכתב עוד בטורי זהב וזה לשונו: דמה שאנו נוהגים לבדוק בנפוחה ושמים רוק או מים על מקום הסירכא, וסומכין על זה להכשיר, היינו על ידי נפוחה, לפי שכבר עברה הסירכא על ידי משמוש, כמו שכתב בסעיף י"ג, ממילא לא היתה כאן סירכא כלל, בזה אנו מצריכין בדיקה לחומרא, דאם מבצבץ תהיה מריפה ואם לא תבצבץ כשר מצד הדין, כיון שאין כאן סירכא. ודלא כהרבה בודקים סומכים להתיר גם בספק איסור, כיון שאינו מבצבץ, ושם אם היה מנפח כראוי היה מבצבץ, והם

מאכילים טריפות לישראל, דאם כן למה לן למעוך והמשמוש בסירכא יחתוך אותה בסכין ויראה אחר הבצבין, אלא ודאי דלא מהני להקל, דהבדיקה שלנו אינו אלא לחומרא. וזה מכואר וברור עד כאן לשונו).

אותם שנוהגין למעך בכח ולסמוך על הבדיקה,
בודאי מאכילים טריפות לישראל

על כן ראוי ונכון להודיע זה הדין על ברור לכל השוחטים ובודקים, להסביר להם ולהבינם היטב, דמה שאנו נוהגים למעך ולמשמש, דאנו אומרים דמה שהלך על ידי מיעוץ ומשמוש בנחת לא הוי סירכא אלא רירין בעלמא. אבל אם היינו יודעים בודאי דהוי סירכא, לא מהני משמוש, כי אין סירכא בלא נקב. וקרום שעלה מחמת מכה בריאה לא הוי קרום. ואף על גב שהלך הסירכא על ידי משמוש ואינו מבצבץ, מכל מקום טריפה, אלא שאנו אומרים שלא היה סירכא מעולם אלא רירין, ומכל מקום צריך בדיקה לחומרא כדלעיל.

על כן אותם שנוהגין למעך בכח ולסמוך על הבדיקה, בודאי העושים כן מאכילים טריפות לישראל.

כל שוחט יזהר מאד, אם שוחט או בפני הבית ברחוב העיר או בבית שיש תינוקות שמטפים. שיזהר לראות מקודם שלא יהא שם צואה או טינוף. ואם יש שם צואה ילך אל תוך הבית מקום נקי ויברך הברכה ואחר כך ישחוט בחוץ. וצריך לזהר בזה עד מאוד. עד כאן לשונו בעל ספר של"ה ז"ל.

כיון שעל הרוב מתגלגלים בהן נפשות, לכן בעת ששוחט ידאג ויצטער על הצער שמרגיש הנפש המגולגלת

כלל העולה: צריך השוחט להיות תם וישר ירא אלוקים וסר מרע ורחמן מאד. וכששוחט איזה בהמה חיה ועוף יאמר בתחלת השחיטה התפלה של מעלה. וכיון שעל הרוב מתגלגלים בהן נפשות לכן בעת ששוחט ידאג ויצטער על הצער שמרגיש הנפש המגולגלת אם יש שם. ויראה בעצמו כאלו מה שעושה לשחוט הבהמה הוא לתועלתה להושיעה מצערה שיושבת בגוף בהמה, ואף על פי שמצערה עם השחיטה כוונתו לטוב לה, כרופא הוזה שמצער לחולה בהקזות והרקות וכוונתו לרפאו מחוליו. ובהיות השוחט ירא אלוקים לבו יטהר, לכן כל זה ולתקן הנפש המגולגלת שם.

ויתפלל להקדוש ברוך הוא: יהי רצון שיאכל בשר זה בדבר מצוה ובברכה כדי שישתלם תיקון הנפש אם נתגלגל בתוכה. וכן תראה כי ביעקב אבינו עליו השלום כששלח מנחה לעשו שהיה עובד עבודת גלולים, חשש על הבהמות שהיה מגולגל בהם איזה נפשות לשלחם לו פן יקריבם לעבודת גלולים, ונמצאים נאבדים. מה עשה: וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו עזים מאתים וגו', הניח הבחירה ביד הבהמות שהבאות בידו מאליהם שלח לעשו, וזהו מן הבא בידו. משום דכל בהמה שיש בקרבה איזה נפש מגולגלת, אם רוצים לשולחה לדבר הרשות מפצרת שלא לילך, כי הנפש המגולגלת בקרבה מכריחה שלא תלך. ולכן יעקב אבינו עליו השלום לא הפציר ליקח בהמה בעל כרחה

לשלוח, משום חשש זה, אלא ויקח מן הכא בידו מאליו עזים מאתים ותישים עשרים וגו'. ופירוש הכתוב הטעם: משום שהיה מנחה לעשו שהיה עובד עבודת גלולים, (ובחיבור על הפרשיות אשר לי הארכתי בזה).

בו יבואר סוד גדול בענין שני השעירים, ומה שדבר אליהו באזנו של הפר, שתקע רגליו בקרקע שלא לילך לעבודת גלולים, שהיה נפש מגולגל בקרבו כנודע.

ומטעם זה נוכל לומר, שזהו היה ענין השני שעירים של יום הכפורים שהם על פי הגורל, איזה להשם ואיזה לעזאזל וגו', דמה צורך היה לגורל, יחלקו השנים כפי ראות עיני הכהן איזה מהן וכו'?. אלא שהיה חשש אם היה מגולגל בהם איזה נפש, ואם ילך לעזאזל תאבד, לכן צוה הקדוש ברוך הוא שיתחלקו בגורל ועל איזה מהם שיש בו נפש מגולגלת יעשה שיפול עליו הגורל לה' כדי שיתקן. ואין לומר אפשר שבשני השעירים יהי' נפש מגולגלת כל אחד, ואחד הולך לאבוד? דע שהקדוש ברוך הוא, דחושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, מגלגל שלא יעלה על ידם השני שעירים מהנפשית מגולגלים, או שניהם פנויים מנפש אדם מקרבה, או אחד מעובר מנפש אדם והאחד לא.

גם זהו הטעם פרו של אליהו, שתקע רגליו בקרקע שלא לילך לעבודת גלולים, שהיה נפש מגולגל בקרבו כנודע. ולכן היה מכריחו הנפש שבקרבו מלילך פן יאבד, עד שדבר לו אליהו באזנו, שאדרבא מתקנת בזה, משום שכשם שמתקדש שם שמים

על ידי חבירו כך על ידו, כאמרם ז"ל (יל"ש רמ"ז רי"ד) דכך אמר ליה.

וכפי זה מתיישב המאמר הנזכר, דקשה: איך יתכן שדבר אליהו באוזן הפר ונתפיים, וכי הפר בעל דברים דשומע ומבין, אלא שדבר עם הנפש המגולגלת בקרבה, המכריחו שלא תלך, וכיון שכן, דבר עם נפש אדם השומע ומבין.

והנה כיון דמלבד מה שצריך לכיון השוחט כנזכר, צריך גם כן האוכל בשר לכיון בברכתו לאכול, לתקן איזה ניצוץ שבה. ובא רמז אזהרה זו לשוחט ולאוכל הבשר בפרשת ראה דכתיב (דברים י"ב) רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר. וכתיב שם, כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר בכל אות נפשך תאכל בשר. שהנה בפסוק ראשון הזכיר זביחה, תזבח ואכלת בשר, ובפסוק שני אינו מזכיר זביחה, רק אכילה בלבד, לרמז לזובח שהוא השוחט, בכל אות נפשך תזבח בכוונה לתקן איזה נפש אם נתגלגל בבהמה, שזהו עצמו בכל אות נפשך. שאם חס ושלום תתגלגל בבהמה על איזה עון, שיהיה השוחט מוכן לתקנה בשחיטתו. וכיון שאתה מתאווה שימצא לנפשך שוחט ראוי והגון לתקנה, גם אתה עשה כך. ובפסוק שני שלא הזכיר זביחה רמזו על האוכל הבשר, שיכוין בברכתו לתקן איזה ניצוץ אם יש בה, ולזה אמר, בכל אות נפשך תאכל בשר בשר, שאתה מתאווה בנפשך שאם תתגלגל בבהמה,

שהאוכל מבשרה יכוין באכילת בשרה לתקן, גם אתה עשה כך, על דרך ואהבת לרעך כמוך.

וזה יהיה טעם צווי הקרבנות - כדי שיתתקנו כל ניצוצות של המגולגלים בבהמות : וזהו (ויקרא א' ב') אדם כי יקריב מכם, כלומר, מכם ממש מקריבים כנזכר לעיל, וזהו תקריבו את קרבנכם, דהוה לו לומר מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו ודי. ואומרו את קרבנכם, אך למותר? אלא כיון לומר: אלי שאתם מקריבים מן הבהמה הם קרבנכם ממש, כלומר, קרבו מכם, מנפשותיכם המגולגלות בהן. (ובמדרש תלפיות אשר לי כתבתי טעמים הרכה על ענין הקרבן).

טעם הבעל תשובה שלא יאכל בשר עד תשלום

תשובתו לבד שבתות וימים טובים

וזהו טעם הבעל תשובה שלא יאכל בשר עד תשלום תשובתו לבד שבתות וימים טובים. משום שכיון עדיין אינו מתוקן מעונות שבידו אין בו כח לתקן לאחרים. אך בשבתות וימים טובים שמתלווה עמו קדושת הימים, ובפרט בשבתות שנוסף לו קדושת נשמה יתירה יאכל בשר, כי בכח התשובה יוכל לתקן, וזהו הרומז בפסוק בפרשת ויקרא, אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'. כלומר, יקריב הקרבן לרצונו לפני ה' כשם שרצונו שאם יתגלגל בבהמה, השוחט אותה יכוין לתקנה ולהקריב אותה לפני ה', כך

הוא יקריב אותה בכוונה שאם יש איזה נפש מגולגל בבהמה זו שיקריב לפני ה'.

ורמוז גם כן בפרשת אמור באומרו (שמות כ"ב), וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו. הכוונה, לרצונכם שימצא מתקן אם יתגלגל נפשותם בבהמה, גם כן אתם תזבחו בזו הכוונה לתקן איזה נפש אם יש בבהמה שמביאים אותם לזבח לפני.

וצריך השוחט שיזהר במאד מאד שלא יניח הסכינים בלילה תחת מראשותיו פן הרגל לימודו ביום יבא לעשות בלילה לשוכבים אצלו חם ושלום. ושמעתי שאירע מעשה.

גם צריך השוחט שיזהר אחר שמשלים לשחוט שיחליף מלבושיו ולא יתפלל בהם, גם שלא ימאס בעיני הבריות, ובפרט בעיני אשתו ותקל בכבודו. ומביאתו זה לבעוט במצוה ולבזותה בעיניו חם ושלום. שהרי הכהנים בשעת הקרבן מלבושיהם אדומים וקצרים כדי שלא יטנפו בדם בשעת שחיטה, ואם יפול טפת דם בלבוש לא יראה הכתם כיון שהם אדומים, וזרועם מגולים, כדי שלא יטנף הבגד בהכניסו זרועו בתוך הבהמה, וכל זה לגוי המעשה, וגם כדי שלא יראה המצוה בזויה.

גם אם יחשוב השוחט בשעה ששוחט שור וכשב או עז, שאם נעשה בו כן על קידוש השם היה מקבל - נחשב לו מחשבה למעשה, דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וכמה מועיל מחשבה זו לתקן, אם יש ניצוץ של קדושה מגולגל באותה בהמה להעלותה מיד למדרגת אדם, כמו שהיה מקודם שנכנס כאן.

גם כיון שהשוחט הוא ממזל מאדים, יתן הודעה להקדוש ברוך הוא בכל יום שמתחיל לשחוט שנפל בחלק ישראל, להצילו מהיות שופך דמים, כחיוב מזלו להרוג נפש, וניצל בהיותו שופך דם בהמה חיה ועוף, ועשה מצוה, וגם מקבל שכר על זה.

טוב שנמכחים שותפו של עמלק,

מה עמלק אכזר אף זה אכזר

ויתנהג עצמו ברחמנות בכל דבר יותר מכל אדם, כדי להתגבר על מזלו המחייבו להיות אכזר. ובהיותו נוהג ברחמנות אין יכולים לומר עליו (קידושין פ"ב) טוב שנמכחים שותפו של עמלק כדפירשו חז"ל, מה עמלק אכזר אף זה אכזר, שהטבעיות המורה באומנתו הוא האכזריות.

ולכן כל - כך שהוא טוב וזריו לשחוט מורה באכזרי כעמלק, אך כיון שמרגיל עצמו במדת הרחמנות, גם כשישחט יהיה כמרחם באופן שלא יהיה מקום לדמותו לעמלק.

ואם נתנבלה איזה בהמה על ידו, ידאג ויצטער מאד בינו לבין עצמו, שמא איזה עון שבידו גרם לזה, ואפשר שהיה בבהמה איזה נפש מגולגלת וקלקלה בידו, וכמה צער מגיע לאותו נפש שהרגיש וסבל צער השחיטה בלי תקון, ואדרבא איבוד לה וצער אין כמוהו. לכן ראוי לו שיצטער הרבה כשיוצא תקלה מתחת ידו, מהטעם האמור, ויפשפש במעשיו ויתפלל לפני הקב"ה על צער הנפש ההיא אם היה בבהמה זו שקלקלה.

גם יתפלל בלבו שאם יש ניצוץ קדושה שיתתקן על ידי הברכה באכלם אותה, דעיקר תיקונה עם ברכה שמברכים להקב"ה באוכלם אותה, ובפרט אם האוכלים תלמידי חכמים ויראת שמים, או בסעודות מצוה כסעודת ברית מילה וכדומה, (וכבר הזכרתי בפרקים דלעיל (עין פרק י"ח) מעשה שהביא בעל ספר החרדים ז"ל צודק לענין זה, תראהו משם).

אם אין השוחט מכויין בכל הכוונות ותפלות אלו, נעשה שותפו של סמא"ל הרשע, שהוא המוציא נפשות האדם, והוא מוציא נפש של הבהמה, וסמא"ל טוב ממנו.

ויראה השוחט בעיני שכלו, איך מחויב בכל הכוונות ותפלות אלו, דאם לא כן נעשה שותפו של סמא"ל הרשע, שהוא המוציא נפשות האדם, והוא מוציא נפש של הבהמה, וסמא"ל טוב ממנו. משום דסמא"ל גורם לפעמים שבראותו אדם שהגיע עת פקודתו מתודה להקב"ה אף על פי שהוא מנגדו שלא יתודה, מיהו אם לא שמע לעצתו קנה עולמו על ידו. מה שאין כן השוחט, שאם אינו ירא שמים ואין בו שום אחד מהתנאים הנזכרים, גורם בוודאי באיבוד כמה נפשות מגולגלות בבהמה חיה ועוף, ונחשב לו כאלו הורג נפש (כנזכר לעיל מספר הקנה). אך בהיותו מכויין בכל הנזכר לא נקרא מוציא נפשות כי אם מתקן נפשות, ומכניסם למקומם.

וכמה מעלת השוחט שהוא ירא אלוקים וסר מרע, שמאכיל לישראל דבר מטהרה, המזכך הנשמה ומשמחה בשבתות וימים

טובים באוכלם בשר, כי אין שמחה אלא בבשר ויין כנודע. וזכות הרבים תלוי בו, והדבר בהפכו חס ושלום.

כמה מהרעה גורם השוחט שאין יראת אלוקים נגד עיניו, ופוגם בחמשה דברים שהיה חלדה דרסה הגרמה עיקור, כל צדות ישראל באים על ידו, חס ושלום

הבט וראה, כמה מהרעה גורם השוחט שאין יראת אלוקים נגד עיניו, ופוגם באחד מחמשה דברים. שהיה חלדה דרסה הגרמה עיקור. כתב בספר הקנה:

שהי"ה, עולה סמא"ל

שהי"ה במספר קטן עולה סמא"ל והכוונה, הפוגם בשהיה גורם התגברות כח לסמא"ל.

חלדה, עולה קטב מרירי

חלדה במספר קטן עם המלה עולה קטב מרירי. שהפוגם בחלדה גורם שישלוט קטב מרירי בעולם.

דרסה גימטריא עוזא שר מנגד על ישראל

דרסה במספר קטן: דרס עולה י"ב, וה' של דרסה מתחלף בצ' שהיא במספר קטן ט', תן ט' על י"ב הם כ"א. גם דרסה עם ארבע אותיות של דרסה עולה כ"א. גימטריא עוזא שר מנגד על ישראל. הפוגם בדרסה נותן כח לשר זה.

שבת פרשת בהעלותך - פרק ל"ו מוסר כה

הגרמה גימטריא חמור, קליפה קשה

הגרמה במספר שוה עם המלה - גימטריא חמור קליפה קשה. הפוגם בהגרמה משליטה בעולם.

עיקור עולה "עזאל"

עיקור עם המלה במספר קטן עולה עזאל.

והם חמשה מדרגות וכוחות הטומאה המנגדות לשכינה הפוגם בה' דברים נותן בהם כח חס ושלום, וגם שולטים על הנפשות המגולגלות בבהמה חיה, ועוף ומאבדים אותם.

ובספר צפנת פענח מכתיבת יד כתב:

שהיה במספר קטן עם ארבע אותיותיו עולה קצף.

דרסה במספר קטן עולה י"ז ועם ארבע אותיות עולה כ"א, כמספר חרוץ במספר קטן. עיקור במספר קטן עולה חמה.

הגרמה במספר קטן עולה אף כזה: האל"ף מתחלף בתי"ו, שתי"ו במספר קטן ד' והפא מתחלף בו, הרי עשרה, ושני אותיות של אף עצמן עולה ט', תן ט' על יו"ד הרי י"ט.

הגרמה במספר קטן עולה י"ט.

חלדה במספר קטן עולה משחית.

ראה החירוב היוצא מהפוגם בחמשה דברים אלו לעולם ולנפש המגולגלת בבהמה. שהרי המשחית שמתחלק בפגם השחית משהה ומעכב שיבא לעולם, והנפש שמגולגלת בבהמה.

המשחית של הפוגם בחלדה מחליד השפע מהנפש בהררי חשך ואפלה. משחית שמתחזק מהפוגם בהגרמה, שהוא אף, מכרית השפע מן הקדושה לסטרא - אחרא. המשחית שמתחזק מהפוגם בעיקור, שהוא חמה, מעקר ותולש השפע משורשו שבקדושה. וכן עושים בנפשות המגולגלות בבהמה כמדובר.

סוד נפלא על הפסוק, מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ, גבר השוחט סמא"ל וישחטם סמא"ל כמדבר, אם כן, ראה גם ראה בנזק הגורם הפוגם בענין השחיטה, וישמעו השוחטים והבודקים ויחדדו ויאחו להם אימה ופחד ויקנו ענה ויראת ה'. באופן שהחוטאים גורמים לתת כח לכוחות הטומאה המנגדות לשכינה.

וזהו דקאמר משה להקב"ה בפרשת שלח לך, על פסוק מבלתי יכולת וגו' אל הארץ אשר נשבע להם וישחטם כמדבר ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים ורב חסד נשא עון ופשע ועון, סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה. ונקדים לדקדק לבא לענין: מהו דנקט לשון שחיטה, וישחטם כמדבר ולא קאמר וימיתם? ועוד מה מלת ועתה?.

גם להבין אומרו: כאשר דברת לאמר? ורש"י ז"ל פירש: שהדבור הוא, שה' ארך אפים לצדיקים ולרשעים.

גם להבין אומרו ה' ארך אפים? אמנם בהיות שכשישראל חוטאים מתגבר סמא"ל הרשע השוחט בסכין פגום כנודע,

והמתים על ידו נקראים נבלה, כאמרם ז"ל בזוהר. לזה אמר משה רבינו עליו השלום, שהקדוש ברוך הוא מוכרח למחול להם, משום שיאמרו יושב הארץ, מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ, גבר סמא"ל וישחטם סמא"ל במדבר, ובפרט היות המדבר מקום שליטת החיצונים שימצאו מקום לסייע לדבורם: מבלתי יכולת ה' חס ושלום, שהרי כשנכנסו במדבר גבר סמא"ל וישחטם כמנהגו, ואומנתו לשחוט הבריות. ועתה יגדל נא כח ה', אין ועתה אלא תשובה, כאמרם ז"ל (בראשית רבה פרק כ"א) כלומר, על ידי תשובה שעשו ישראל, שכבר נתחרטו ממה שעשו, יגדל נא כח ה'. ואל תשיבני ריקם רבון העולמים, מהתעניות וסיגופים שעשו לקבל, משום שאתה דברת לאמר - כבר דברת לי שהתשובה היא בדברים שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה', כי הכל גילה הקב"ה למשה כנודע וזהו כאשר דברת לאמר.

ויכולים לומר שגם כוון לומר בזה, כאשר דברת לי שהתשובה בדברים, אף שעתידי נביא אחר לאמר אותה, מכל מקום גלית לי גם כן שהתשובה בדברים אלו שייכות לרשעים, דלצדיקים מה צורך מהם? אם כן, אם לא תכפר להם, נמצא שעל מגן נקראת ארך אפים ורב חסד וגו', לכן סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך, ומה גם שכבר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה. ואין זה אלא כי אם שנהגת עמהם במדותיך אלו, בחסד ובאריכות אפים וכו', ואם כן, גם עתה נהוג עמהם כן, ואל תמית אותם על

כח שבט פרשת בהעלותך - פרק ל"ו מוסר

חטאם, פן יאמרו מבלתי יכולת ה' חם ושלום, וגבר כח סמא"ל וישחטם כדפרישית.

הקדוש ברוך הוא יזכה אותנו לעובדו ולדבקה בו, ולהצילנו ממיתת סמא"ל השוחט בסכין פגום, ולהאריך ימינו בטוב ושנותינו בנעימים כדי לקיים כל מצות שבתורה. אמן נצח סלה ועד.